

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з дисципліни

«ДИСКУРС ВЛАДИ»

для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»

спеціальності 033 *«Філософія»*

денної та заочної форми навчання

ЧЕРКАСИ - 2023

УДК 321 (07)
М 54

*Затверджено Вченою радою ФГТ,
протокол № 2 від 25.09.2023 р.,
згідно з рішенням кафедри філософських і
політичних наук, протокол № 3 від 07.09.2023
р.*

Упорядники Лисенко О.М., к.політ.н, доц.

Рецензент Бойко А.І., д.філос.н., проф.

М 54 Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Дискурс влади» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 033 «Філософія» денної та заочної форми навчання [Електронний ресурс] / [упоряд. О.М. Лисенко]; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2023. 39 с. Назва з титульного екрана.

Матеріал навчального видання систематизовано відповідно до навчальної та робочої програм навчальної дисципліни «Дискурс влади».

Для здобувачів освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 033 «Філософія» (денної та заочної форми навчання).

УДК 321 (07)

Виробничо-практичне електронне видання
комбінованого використання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з дисципліни «Дискурс влади»
для здобувачів освітнього ступеня
«бакалавр» спеціальності
033 «Філософія»
денної та заочної форми навчання

Упорядники:
Лисенко Олександр Миколайович

В авторській редакції

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
2. ТЕМАТИКА ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	8
2. Семінар № 1. Влада як предмет та об'єкт науки.....	8
2. Семінар № 2. Сутність влади в політико-філософській думці.....	9
2. Семінар № 3. Концепція розуміння влади як системної категорії.....	10
2. Семінар № 4. Наукові підходи до розуміння влади у ХХ столітті.....	11
2. Семінар № 5. Біхевіористська і психологічна концепція влади.....	12
2. Семінар № 6. Різновиди влади у політико-правових поглядах сучасних дослідників.....	13
2. Семінар № 7. Механізм та апарат держави як інституційне забезпечення здійснення владних повноважень.....	14
2. Семінар № 8. Модернізація структур і механізмів сучасної української влади.....	15
3. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ Й ПОГЛИБЛЕНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	17
4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	24
5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	27
6. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИСКУРС ВЛАДИ».....	33
7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	34
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА, ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	37

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Дискурс влади» згідно з освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів зі спеціальності 033 «Філософія», належить до циклу обов'язкових дисциплін професійної підготовки. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредитів ЄКТС.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – іспит.

Мета вивчення курсу «Дискурс влади» полягає у тому, щоб формувати в ЗВО теоретичні знання про феномен влади та владних відносин крізь призму політичної філософії, визначення ролі і місця влади в сучасному суспільстві, а також практичні навички її застосування в різних сферах суспільного життя.

Очікуваними **результатами** вивчення дисципліни «Дискурс влади» є наступні характеристики. Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має:

1. Розуміти предмет, поняття, ознаки, типи, функції та основні елементи влади і владних відносин, визначати загальні закономірності виникнення та розвитку влади.

2. Розуміти особливості формування і розвитку та зміст основних політичних та правових ідей у теоріях влади та владних відносин, вміти оцінювати та аналізувати внесок провідних науковців в теорію і практику реалізації та застосування влади.

3. Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками (ПР₈)

4. Розуміти основні напрямки та течії сучасної політичної філософії, здійснювати політико-філософський аналіз провідних політичних теорій (ПР₁₇)

5. Ефективно здійснювати науковий аналіз політичних процесів та відносин, володіти методами інтерпретації емпіричних даних щодо політики у глобальному, регіональному та локальному вимірах (ПР₁₈)

Для успішного засвоєння дисципліни, робочою програмою передбачено проведення семінарських занять та відповідної самостійної роботи.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Функції семінару: пізнавальна; виховна; контрольна; комунікативна.

Семінари покликані: активізувати творчі можливості студентів; допомогти розкрити здібності студентів до самостійної роботи; надати студентам підтримку (у формі знань і навичок) в складному, динамічному суспільстві; сприяти розвитку демократичних норм у спілкуванні.

Семінари сприяють: розумінню (допомагають студентам консолідувати й посилити їх розуміння предмета); критичному мисленню (допомагають

студентам розвинути їх здібності мислити критично й аналітично); індивідуальному росту (допомагають студентам розвиватися як індивідам); розвитку комунікативних навичок (допомагають студентам засвоїти, як слід ефективно спілкуватися один з одним); розвитку навичок групової роботи (допомагають студентам засвоїти, як слід працювати в команді); самокерівництву у вивченні предмета (допомагають студентам поступово прогресувати у відповідальності за результати навчання).

Мета семінарських занять – поглиблення та закріплення знань, отриманих на лекціях і під час самостійного вивчення окремих тем курсу. Як правило, на семінар виносяться питання, які розглядаються як у традиційній формі, так і у вигляді дискусії, розгорнутої бесіди, конференції, «круглого столу», особливо якщо обговорюються проблемні питання.

Опитування студентів на семінарі проходить як за бажанням студента, так і за викликом викладача. Крім основних виступів студентів на семінарі, викладач оцінює також істотні доповнення до викладеної проблеми. На семінарських заняттях можуть обговорюватися повідомлення, доповіді та реферати. У кінці заняття викладач підводить підсумки роботи, оцінює виступи і доповнення кожного студента, акцентуючи увагу на найбільш вдалих відповідях, недоліках у висвітленні теми. Крім цього, студенти отримують завдання щодо підготовки до наступного семінарського заняття.

Семінарські заняття з курсу «Дискурс влади» надають студентам можливість поглибленого вивчення навчального матеріалу і сприяють закріпленню знань, отриманих на лекційних заняттях або ж у процесі самостійної роботи.

Під час проведення семінарських занять з курсу «Дискурс влади» можуть бути використані такі форми контролю навчальної діяльності студентів як:

- індивідуальне та фронтальне опитування;
- обговорення студентських рефератів, презентацій та наукових доповідей;
- письмовий контроль у вигляді відповідей на запитання, виконання індивідуальних та тестових завдань; контрольних робіт;
- проведення науково-практичних конференцій та «круглих столів», студентських олімпіад тощо.

На семінарському занятті студент повинен:

- виявляти вміння вироблення навичок логічного мислення через свідоме засвоєння прочитаного наукового матеріалу, усвідомлення змісту спеціальних визначень, понять, положень, що в свою чергу забезпечує термінологічну обізнаність студента;
- здійснювати критичний аналіз матеріалу, викладеного в опрацьованих джерелах з певної проблематики;
- складати тези або розгорнутий план виступу з усіх питань семінарського заняття;

- мати власну точку зору стосовно досліджуваної проблеми чи соціального явища, уміти грамотно її висловлювати та підтверджувати фактичними матеріалами.

Передбачено наступні види самостійної роботи: опрацювання лекційного матеріалу; підготовка до семінарських занять; вивчення питань, винесених на самостійне опрацювання; виконання індивідуальної СРС за вибором: підготовка рефератів, доповідей, презентацій; підготовка до підсумкового контролю.

Перевірка виконання студентами самостійної роботи відбувається під час аудиторних занять у формі тестування, письмових контрольних робіт, усного опитування, реферативного виступу на семінарському занятті, індивідуальної співбесіди, колоквиуму.

Виконуючи самостійну роботу з дисципліни «Дискурс влади», студенти вчаться розподіляти свій робочий час, планувати черговість виконання окремих етапів завдання, користуватися пошуковими ресурсами в глобальній мережі, працювати з літературними джерелами, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки, складати конспекти.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Л е к ц і ї	С е мі на р. з а н я т т я	С а м о с т . р о б о т а	Л е к ц і ї	С е мі на р. з а н я т т я	Са мо с т. ро бо та
Тема 1. Політика і влада в сучасному суспільстві	2		4			6
Тема 2. Феномен влади в системі соціально-політичних відносин	2		5			7
Тема 3. Влада як предмет та об'єкт науки.	2	2	5	2		6
Тема 4. Функції і методи влади	2		4			7
Тема 5. Сутність влади в політико-філософській думці	2		4			6
Тема 6. Влада та владні відносини у теорії М. Вебера	2	2	4			6
Тема 7. Концепція розуміння влади як системної категорії	2	2	5			7
Тема 8. Наукові підходи до розуміння влади у ХХ столітті	2	2	5	2		7
Тема 9. Комунікативна теорія влади	2		4			7
Тема 10. Характеристика сприйняття та відчуття влади	2	2	5		2	7
Тема 11. Державна та політична влада: співвідношення понять	2		5			7
Тема 12. Різновиди влади у політико-правових поглядах сучасних дослідників	2	2	4		2	6
Тема 13. Ресурсне забезпечення влади в сучасному глобалізаційному просторі	2		4			7
Тема 14. Шляхи досягнення влади, стратегія і тактика владної діяльності	2		4			7
Тема 15. Механізм та апарат держави як інституційне забезпечення здійснення владних повноважень	2	2	4		2	6

Тема 16. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства	2	2	4	2		7
Разом	32	16	70	6	6	106

2. ТЕМАТИКА ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР № 1 ВЛАДА ЯК ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТ НАУКИ

Мета: засвоїти знання про владу, кратологію як науку та навчальну дисципліну, вдосконалити вміння аналізувати предмет, об'єкт, завдання та структуру владних відносин, апробувати прийоми і методи дослідження влади та засобів її реалізації.

Завдання: формувати цілісне уявлення про специфіку, об'єкт і предмет влади та перспективи її розвитку як важливої складової сучасної політико-правової науки.

План:

1. Співвідношення філософських категорій політики і влади.
2. Відносини політики та влади в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства.
3. Онтологічні засади поняття влади.
4. Сутнісні характеристики влади в системі соціальних та політичних відносин.
5. Основні теорії походження влади.
6. Кратологія як наука та загальна система знань про владу.
7. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Яка роль політики в сучасному суспільному житті та людських відносинах ?
2. Розкрийте співвідношення філософських категорій політики і влади.
3. В чому вияв влади як елементу будь-якого суспільно-політичного утворення ?
4. Які особливості виникнення владних відносин ?
5. Охарактеризуйте владу як засобу соціальної організації.
6. Які ознаки кратології як науки ?
7. В чому полягає предмет і об'єкт дослідження кратології ?
8. Які принципи здійснення державної влади ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Показати взаємозв'язок між історичною, правовою та суспільно-політичною складовою дисципліни.
2. Скласти таблицю «Принципи кратології як науки».
3. Підготувати повідомлення про моделі влади за С.Фроловим.
4. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Об'єкт і предмет кратології як науки.
2. Методологічні основи науки про владу.

3. Міжпредметні зв'язки теорії влади як науки та навчальної дисципліни

Рекомендована література: 1-7; 14; 15; 16.

Інформаційні ресурси: 4 – 11

СЕМІНАР № 2

СУТНІСТЬ ВЛАДИ В ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ

Мета: засвоїти основні підходи до розуміння сутності влади в політико-філософській думці.

Завдання: формувати цілісне бачення науково-теоретичних концептів влади у світовій політико-філософській думці.

План:

1. Особливості здійснення влади в античній полісній демократії.
2. Погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження.
3. Інтерпретація влади відповідно до теорії суспільного договору.
4. Влада як вольові відносини: Г. Гегель, Ф. Ніцше, К. Маркс.
5. Влада та владні відносини в працях М. Вебера. «Панування» у веберовській теорії.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які поняття влади існують у філософській думці та історії політичних вчень ?
2. Які є підходи до розуміння влади, включаючи auctoritas, potestas, imperium, dominium, potentia і kratos ?
3. Як Н. Макіавеллі розглядає владу як мету політики та політичної діяльності ?
4. Чи можна владу розглядати як асиметричні відносини панування-підкорення ?
5. Як можна описати владні відносини у термінах боротьби за встановлення домінування ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Скласти таблицю «Підходи до розуміння влади (auctoritas, potestas, imperium, dominium, potentia і kratos)».
2. Підготувати повідомлення про владу за Н. Макіавеллі.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Особливості здійснення влади в античних містах-республіках(Афіни та Спарта).
2. Погляди Ф.Аквінського та Августина Блаженного на здійснення влади володарями.
3. Влада як вольові відносини за Ф. Ніцше.

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 19; 26.

Інформаційні ресурси: 4 – 11

СЕМІНАР № 3

КОНЦЕПЦІЯ РОЗУМІННЯ ВЛАДИ ЯК СИСТЕМНОЇ КАТЕГОРІЇ

Мета: засвоїти особливості розуміння влади як системної категорії при реалізації владних повноважень.

Завдання: формувати цілісне уявлення про підходи до розуміння державно-владних повноважень як багатоманітної складної організаційно-правової системи.

План:

1. Поняття системи у філософсько-правовій думці.
2. Основні підходи до розуміння державно-владних повноважень як багатоманітної складної організаційно-правової системи.
3. Принципи розподілу державної влади Ш.Монтеск'є.
4. Концепція Гобсса, концептуальна схема влади Локка, теорія Руссо.
5. «Вертикаль» та «горизонталь» державної влади.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. В чому проявляється складність та багатоаспектність влади, що включає різноманітні елементи та взаємовідносини ?
2. Чи є влада центральним аспектом організації суспільства і політики, і чи розглядається вона як здатність контролювати або впливати на інших ?
3. У яких формах проявляється влада ?
4. Чи може влада бути централізованою або децентралізованою ?
5. Наскільки пов'язана влада з питаннями легітимності, справедливості і впливу ?
6. В яких випадках влада може бути джерелом конфліктів і напруження в суспільстві ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Скласти схему «Ознаки гілок влади».
2. Підготувати повідомлення про поняття системності влади.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Критичні підходи до поділу влади запропонованого Ш. Монтеск'є.
2. Легітимність та легальність влади.
3. Поняття справедливості у реалізації владних повноважень.

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 19; 26; 29; 32.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 4

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ВЛАДИ У XX СТОЛІТТІ

Мета: засвоїти особливості розуміння та наукові підходи до поняття влади у XX столітті.

Завдання: формувати цілісне уявлення про наукові підходи до розуміння державно-владних повноважень у дослідженнях вчених XX століття.

План:

1. Ліберальні теорії влади, що акцентують роль індивідуальних прав і свобод у відношенні до влади.
2. Марксистський підхід до розуміння влади як засобу регулювання класових відносин та контролю за виробництвом.
3. Соціологічні теорії влади, що аналізують структуру і взаємодію влади в суспільстві, включаючи дослідження еліт та групових інтересів.
4. Феміністичні теорії влади: гендерні аспекти влади та питання патріархату.
5. Постколоніальна теорія влади в контексті колоніальної імперії та наслідків колонізації.
6. Структурний підхід: Системна теорія влади як компоненти більшої системи, включаючи структурні фактори і взаємодії в суспільстві.
7. Влада в контексті міжнародних відносин, як засіб боротьби за вплив між націями.
8. Культурні підходи розуміння влади через аналіз впливу культурних факторів на сприйняття та використання влади в суспільстві.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які ключові ідеї ліберального підходу до розуміння влади і як вони вплинули на політичну філософію XX століття ?
2. Як марксистська теорія влади визначала роль влади в класових суспільствах і її трансформації в епоху XX століття ?
3. Як соціальна психологія допомагає розуміти вплив влади на індивідів і чому це має важливе значення для сучасного суспільства ?
4. Які основні теорії соціології влади досліджують структури та взаємодії влади в суспільстві, і як вони сприяють аналізу політичного процесу ?
5. Які принципи феміністичних теорій влади розкривають гендерні аспекти влади в суспільстві ?
6. Яким чином постколоніальні теорії влади аналізують вплив колонізації на сучасні відносини влади в багатьох країнах ?
7. Чому системна теорія розглядає владу як частину більшої системи і як вона допомагає розуміти складні взаємодії в суспільстві ?
8. В чому визначається реалістичний підхід у міжнародних відносинах та роль державної влади за вплив на світовій арені ?
9. Як культурні дослідження допомагають розуміти вплив культурних факторів на сприйняття і використання влади в різних суспільствах ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Охарактеризуйте погляди американської школи політології щодо поняття влади та владних відносин.
2. Нові ракурси осмислення феномена влади Чиказької школи політичних досліджень.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Погляди Р. Даля на владу та її плюралістичність.
2. Рольова теорія влади. Т. Парсонс: влада як властивість системи.
3. Е. Гідденс: влада power та панування domination.

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 5

БІХЕВІОРИСТСЬКА І ПСИХОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ

Мета: засвоїти знання про психологічні (поведінкові) особливості здійснення влади та реалізації владних повноважень.

Завдання: формувати цілісне уявлення про психологічні особливості владних прагнень суб'єктів політичної влади.

План:

1. Поняття і сутність біхевіоризму.
2. Влада як особливий тип поведінки
3. Моделі трактування влади у біхевіористській концепції (силова, ринкова та ігрова).
4. Особливості психологічної концепції влади.
5. Види психологічної та соціальної форми влади.
6. Форми виявлення влади та їх рівні.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Хто вперше виклав принципи біхевіоризму ?
2. Які відносини є предметом вивчення біхевіоризму ?
3. Визначте основні течії біхевіоризму.
4. З'ясуйте особливості «ігрової моделі» трактування влади у біхевіористській концепції.
5. З'ясуйте, в чому полягає принципова відмінність біхевіористської концепції влади та психологічної концепції влади ?
6. Назвіть представників психологічної концепції влади.

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Охарактеризуйте погляди Дж.Вотсона щодо поняття влади та особливостей її здійснення.
2. Назвіть основних дослідників течій біхевіоризму (класичний, цільовий та математичний).

3. Розкрийте особливості психологічного розуміння влади.
4. Поясніть основні підходи до розуміння влади у працях З.Фрейда та К.Юнга.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Математичний біхевіоризм Кларка Голла.
2. Психічні процеси в реалізації влади за біхевіористською концепцією.
3. Компенсація фізичної або духовної неповноцінності через реалізацію владних повноважень в психологічній концепції влади.

Рекомендована література: 1; 3; 7; 9; 12; 13; 17.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 6

РІЗНОВИДИ ВЛАДИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ПОГЛЯДАХ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИКІВ

Мета: засвоїти знання про різновиди влади у політико-правових поглядах сучасників.

Завдання: формувати цілісне уявлення про владу як соціально-політичний феномен у поглядах сучасних дослідників.

План:

1. Індивідуальна влада як влада індивіда над іншими індивідами.
2. Групова влада та колективна влада.
3. Теорія соціального простору та політичного поля.
4. Різновиди неполітичної влади.
5. Авторитет як форма влади.
6. Недержавний формат влади: сімейна влада, особистісна влада.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які основні форми політичної влади і як вони впливають на прийняття політичних рішень у сучасних демократичних системах ?
2. Які механізми впливу економічної влади на політику діють в сучасних суспільствах і які їхні наслідки для суспільства ?
3. Чи визначається соціальна влада класовими, етнічними та іншими соціальними відносинами і як ця влада впливає на рівень соціальної справедливості ?
4. Яким чином культурна влада формує масову культуру, сприйняття подій і формує громадську думку ?
5. Який вплив інформаційної влади у сучасному світі і як це впливає на свободу слова та демократичні процеси ?
6. В чому виявляється символічність влади та як це впливає на її сприйняття та легітимність ?
7. Як технологічна влада перетворює політичний ландшафт і впливає на сучасну політику та громадянське суспільство ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Охарактеризуйте погляди М. Олсона щодо поняття влади та особливостей її здійснення.
2. Назвіть основних дослідників структуралістського конструктивізму у розумінні влади.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Владні відносини між індивідами та владні відносини між організаціями.
2. П. Морріс: влада групи та влада позиції.
3. Модель влади Кіпніса.
4. Модель влади Брейнса.

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 7

МЕХАНІЗМ ТА АПАРАТ ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Мета: засвоїти знання про механізм та апарат держави як інституційне забезпечення здійснення владних повноважень.

Завдання: формувати цілісне уявлення про механізм та апарат держави та його основне призначення.

План:

1. Поняття та ознаки механізму держави.
2. Призначення механізму держави в системі здійснення владних повноважень.
3. Апарат держави: поняття і структура.
4. Принципи владної діяльності апарату держави.
5. Поняття, особливості та види органів державної влади.
6. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади.
7. Владні повноваження органів місцевого самоврядування: їх співвідношення з органами державної влади.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Які є основні компоненти та структури механізму держави ?
2. Які функції виконує механізм держави в політичній системі ?
3. Які основні принципи лежать в основі механізму держави, що регулюють взаємодію між різними гілками влади ?
4. Яким чином механізм держави забезпечує права та свободи громадян ?
5. Які основні аспекти управління і контролю в механізмі держави ?

6. Які сучасні виклики та тенденції впливають на функціонування механізму держави ?
7. Які альтернативні моделі державного управління існують, і як вони порівнюються зі звичайною практикою ?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Розкрийте співвідношення механізму держави та його апарату.
2. Дайте характеристику сучасному стану законодавчої влади в Україні.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Структура та функції механізму держави.
2. Законодавчий процес та прийняття рішень в державі.
3. Роль виконавчої влади в державному управлінні.
4. Місце та роль парламенту в механізмі держави.
5. Механізми врегулювання конфліктів в системі державної влади.
6. Вплив інформаційних технологій на механізм держави.
7. Механізми взаємодії міжнародних організацій та держав.

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18; 24.

Інформаційні ресурси: 1 – 3; 4 – 8.

СЕМІНАР № 8

МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРУКТУР І МЕХАНІЗМІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

Мета: ознайомити та розкрити сутність, зміст та особливості модернізації політичної системи України.

Завдання: вивчити та проаналізувати теоретичні основи модернізації політичної системи та механізмів влади в Україні.

План:

1. Структура та органи сучасної української влади: актуальні виклики та реформи.
2. Роль сучасних українських структур влади у процесі модернізації.
3. Гілки влади в Україні: співробітництво та модернізаційні ініціативи.
4. Українська влада та громадське суспільство: партнерство у процесі модернізації.
5. Міжнародні аспекти модернізації структур і механізмів української влади.
6. Адміністративна реформа та децентралізація в контексті модернізації управління.
7. Боротьба з корупцією та збільшення прозорості української влади: досягнення та виклики.
8. Суспільне сприйняття влади під час модернізації: легітимність та зміни.
9. Результати та перспективи модернізації структур і механізмів української влади.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Дайте визначення поняттям «модернізація» та «політична система».
2. Охарактеризуйте основні етапи розвитку політичної системи України.
3. Розкрийте сутність, зміст та особливості модернізації політичної системи.
4. Які фактори впливають на модернізацію політичної системи ?
5. Дайте характеристику основних напрямів модернізації структур і механізмів влади в Україні.
6. Охарактеризуйте особливості реалізації модернізації структур і механізмів влади в Україні.
7. Які проблеми виникають у процесі модернізації структур і механізмів влади в Україні?

НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ:

1. Розробіть пропозиції щодо вдосконалення структур і механізмів влади в Україні.
2. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ:

1. Боротьба з корупцією як складник модернізації влади в Україні.
2. Роль громадського суспільства у процесі модернізації влади в Україні.
3. Прозорість та відкритість як основа модернізації влади в Україні.
4. Децентралізація та модернізація місцевого самоврядування.
5. Зовнішні виклики та модернізація зовнішньої політики України.
6. Співробітництво між гілками влади в контексті модернізації.
7. Вплив модернізації влади на соціальний розвиток та співпрацю з громадським сектором.

Рекомендована література: 1 – 3; 13; 15; 33; 34.

Інформаційні ресурси: 1 – 3; 4 – 8.

3. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ Й ПОГЛИБЛЕНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. Політика і влада в сучасному суспільстві.

Зміст теми: Поняття і роль політики в сучасному суспільному житті та людських відносинах. Політика та влада як суспільні явища, їхня роль в організації спільного життя. Співвідношення філософських категорій політики і влади. Відносини політики та влади в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Що таке політика ?
2. Які основні функції політики ?
3. Які основні тенденції розвитку влади в сучасному суспільстві ?
4. Проаналізуйте різні підходи до визначення політики.
5. Визначте основні функції політики в сучасному суспільстві.
6. Проаналізуйте різні типи влади та їхні характеристики.
7. Визначте основні джерела влади та їхню роль в суспільстві.

ТЕМА 2. Феномен влади в системі соціально-політичних відносин

Зміст теми: Онтологічні засади поняття влади. Влада як невід'ємний елемент будь-якого суспільно-політичного утворення. Сутнісні характеристики влади в системі соціальних та політичних відносин. Природа та особливості виникнення владних відносин. Влада як регулятивний суспільний засіб соціальної організації.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які основні характеристики феномену влади ?
2. Які основні функції влади в системі соціально-політичних відносин ?
3. Які основні механізми влади в системі соціально-політичних відносин ?
4. Які основні форми влади в системі соціально-політичних відносин ?
5. Проаналізуйте різні підходи до визначення феномену влади.
6. Визначте основні форми влади та їхні особливості в системі соціально-політичних відносин.
7. Проаналізуйте тенденції розвитку влади в системі соціально-політичних відносин.

ТЕМА 3. Влада як предмет та об'єкт науки.

Зміст теми: Проблема визначення влади. Основні теорії походження влади. Поняття та сутність влади. Реляційне трактування влади. Теорії влади. Влада як вираження суперечливої природи людини. Кратологія як наука та загальна система знань про владу. Стан науки про владу на пострадянському просторі. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства. Поняття та класифікація принципів влади. Характеристика основних принципів влади. Місце влади в системі гуманітарних наук.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які основні характеристики влади ?
2. Що таке предмет науки ?
3. Що таке об'єкт науки ?
4. Як влада може бути предметом та об'єктом науки?
5. Обґрунтуйте, чому влада є предметом та об'єктом науки.
6. Проаналізуйте, як влада може бути предметом та об'єктом різних наук.
7. Наведіть приклади наукових досліджень, присвячених вивченню влади.

ТЕМА 4. Функції і методи влади.

Зміст теми: Політико-правові принципи організації і діяльності державної влади. Принцип народовладдя, принцип розподілу, принцип соціальної відповідальності. Основні механізми влади. Види психологічної та соціальної форми влади. Форми виявлення влади та їх рівні.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Що таке функція влади?
2. Які основні функції влади?
3. Що таке метод влади?
4. Які основні методи влади?
5. Проаналізуйте основні функції влади.
6. Визначте основні методи влади.
7. Проаналізуйте взаємозв'язок функцій і методів влади.
8. Наведіть приклади використання різних функцій і методів влади в конкретних політичних процесах.

ТЕМА 5. Сутність влади в політико-філософській думці

Зміст теми: Поняття влади у філософській думці та історії політичних вчень. Різноманітність підходів до розуміння влади: auctoritas, potestas, imperium, dominium, potentia, kratos. Особливості здійснення влади в античній полісній демократії. Погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження. Н. Макіавеллі: влада як мета політики та політичної діяльності. Інтерпретація влади відповідно до теорії суспільного договору. Влада як вольові відносини: Г. Гегель, Ф. Ніцше, К. Маркс.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які особливості здійснення влади в античній полісній демократії ?
2. Які погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження ?
3. Охарактеризуйте погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження.
4. Як Н. Макіавеллі розуміє владу ?
5. Проаналізуйте інтерпретацію влади відповідно до теорії суспільного договору.
6. Проаналізуйте розуміння влади Г. Гегелем, Ф. Ніцше та К. Марксом.

ТЕМА 6. Влада та владні відносини у теорії М. Вебера

Зміст теми: Влада та владні відносини в працях М. Вебера. «Панування» у веберовській теорії. Влада як асиметричні відносини панування-підкорення.

Панування як окремий випадок влади. Владні відносини як боротьба за встановлення домінування.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Як М.Вебер визначає владу ?
2. Які типи влади виділяє М.Вебер ?
3. Які характеристики владних відносин виділяє М.Вебер ?
4. Як М.Вебер пояснює природу владних відносин ?
5. Які наслідки має теорія влади М.Вебера для розуміння сучасного суспільства?
6. Порівняйте типи влади М.Вебера з типами влади інших теорій.
7. Охарактеризуйте роль владних відносин у сучасному суспільстві з точки зору теорії М.Вебера.

ТЕМА 7. Концепція розуміння влади як системної категорії.

Зміст теми: Поняття системи у філософсько-правовій думці. Основні підходи до розуміння державно-владних повноважень як багатоманітної складної організаційно-правової системи. Принципи розподілу державної влади Ш.Монтеск'є. Концепція Гобсса, концептуальна схема влади Локка, теорія Руссо. «Вертикаль» та «горизонталь» державної влади.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Як влада реалізується як системна категорія ?
2. Які особливості владних відносин як системних відносин ?
3. Які наслідки має концепція влади як системної категорії для розуміння сучасного суспільства ?
4. Проаналізуйте основні підходи до розуміння державно-владних повноважень як багатоманітної складної організаційно-правової системи.
5. Визначте основні принципи розподілу державної влади Ш.Монтеск'є.
6. Обґрунтуйте, які наслідки має концепція влади як системної категорії для розуміння сучасного суспільства.
7. Проаналізуйте взаємозв'язок понять «вертикаль» та «горизонталь» державної влади.

ТЕМА 8. Наукові підходи до розуміння влади у ХХ столітті.

Зміст теми: Зміни у підходах до розуміння влади та політичних процесів. Американська школа політології. Нові ракурси осмислення феномена влади. Чиказька школа політичних досліджень. Біхевіористська і психологічна концепція влади. Концепція біхевіоризму Г.Лассуела. Психологічні концепції влади Стенлі Мілграма, Філіпа Зімбардо, Джона Френча та Бертрана Рейвена. Погляди Р. Даля на владу та її плюралістичність. Рольова теорія влади. Т. Парсонс: влада як властивість системи. Е. Гідденс: влада power та панування domination.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які зміни відбулися у підходах до розуміння влади та політичних процесів у ХХ столітті ?

2. Які нові ракурси осмислення феномена влади виникли в американській школі політології ?
3. Які погляди на владу та її плюралістичність висловив Р. Даль ?
4. Які основні положення рольової теорії влади ?
5. Які характеристики влади виділяє Т. Парсонс ?
6. Які відмінності між power та domination виділяє Е. Гідденс ?
7. Охарактеризуйте типи влади, виділені М. Дюверже.
8. Проаналізуйте основні положення рольової теорії влади.

ТЕМА 9. Комунікативна теорія влади

Зміст теми: Інформаційна революція та її вплив на політичні явища. Постмодерністський переворот у розумінні влади. Комунікативна сутність влади та інтерсуб'єктивний характер владних відносин. Нейтралізація примусового компоненту влади. Ненасильницький характер владних відносин: спілкування та обмін інформацією.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Як інформаційна революція та постмодерністський переворот вплинули на розуміння влади ?
2. У чому полягає комунікативна сутність влади ?
3. Які основні характеристики комунікативної влади ?
4. Які основні відмінності між комунікативною та традиційними теоріями влади ?
5. Які наслідки комунікативної теорії влади для розуміння політичних процесів ?

ТЕМА 10. Характеристика сприйняття та відчуття влади.

Зміст теми: Засади підкорення об'єкта суб'єкту у владних відносинах. Сила як реалізація влади через умисний вплив. Влада у формі сили: обмеження вибору об'єкта влади. Сила та загроза застосування сили. Сила як наслідок краху влади. Насилля. Проблема межі між владою та насиллям. Х. Аренд про владу та насилля. Е. Канетті: маса та влада. Відмінність влади та насилля за Е. Канетті. М. Фуко: «влада наказувати». Дисципліна та дисциплінарна влада.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які засади підкорення об'єкта суб'єкту у владних відносинах ?
2. Як сила реалізується як форма влади ?
3. Як загроза застосування сили може бути формою влади ?
4. Як сила може бути наслідком краху влади ?
5. Як насилля відрізняється від влади ?
6. Доведіть, що сила може бути наслідком краху влади.
7. Проаналізуйте відмінності між владою та насиллям.
8. Охарактеризуйте владу та насилля за Х. Арендом.
9. Охарактеризуйте масу та владу за Е. Канетті.

ТЕМА 11. Державна та політична влада: співвідношення понять.

Зміст теми: Поняття держави та її ознаки. Поняття державної влади. Типи держави і відповідність влади. Державна влада як різновид соціальної влади. Державна влада як публічна влада. Державна влада як політична влада. Особливості легальності та легітимності державної влади. Суверенність державної влади як базова ознака державності. Принципи розподілу влади: система стримувань і противаг.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які ознаки держави ?
2. Що таке державна влада ?
3. Які типи держави і відповідність влади ?
4. Доведіть, що державна влада є різновидом соціальної влади.
5. Обґрунтуйте, що державна влада є публічною владою.
6. Охарактеризуйте державну владу як політичну владу.
7. Визначте особливості легальності та легітимності державної влади.
8. Доведіть, що суверенність державної влади є базовою ознакою державності.
9. Охарактеризуйте принципи розподілу влади.

ТЕМА 12. Різновиди влади у політико-правових поглядах сучасних дослідників.

Зміст теми: Індивідуальна влада як влада індивіда над іншими індивідами. Групова влада. Колективна влада (Е. Голдмен). М. Олсон: владні відносини між індивідами та владні відносини між організаціями. П. Морріс: влада групи та влада позиції. Модель влади Кіпніса. Модель Брейнса. Структуралістський конструктивізм П. Бурдьє. Теорія соціального простору та політичного поля. Різновиди неполітичної влади. Авторитет як форма влади. Недержавний формат влади: сімейна влада, особистісна влада.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які основні типи влади виділяють сучасні дослідники?
2. Які особливості індивідуальної влади?
3. Які особливості групової влади?
4. Які особливості колективної влади?
5. Порівняйте владні відносини між індивідами та владні відносини між організаціями.
6. Проаналізуйте владу групи та владу позиції.
7. Охарактеризуйте модель влади Кіпніса.
8. В чому суть моделі Брейнса ?
9. Охарактеризуйте структуралістський конструктивізм П. Бурдьє.

ТЕМА 13. Ресурсне забезпечення влади в сучасному глобалізаційному просторі

Зміст теми: Поняття ресурсів влади та їх використання. Утилітарні, примусові, нормативні ресурси. Реальна оцінка події. Економічні, соціальні,

інформаційні ресурси. Вектори розвитку ресурсного забезпечення влади. Аспекти змісту і векторів модернізаційних перетворень влади в умовах глобалізаційних процесів.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які ресурси є основою влади ?
2. Які ресурси є найбільш важливими в сучасному глобалізаційному просторі ?
3. Як ресурси впливають на ефективність влади ?
4. Охарактеризуйте особливості ресурсного забезпечення влади в умовах глобалізації.
5. Визначте вектори розвитку ресурсного забезпечення влади.
6. Дослідіть аспекти змісту і векторів модернізаційних перетворень влади в умовах глобалізаційних процесів.

ТЕМА 14. Шляхи досягнення влади, стратегія і тактика владної діяльності

Зміст теми: Шляхи до влади та перебування при владі. Сутність владної діяльності. Специфіка владної діяльності. Функції владної діяльності. Техніка, технологія та процедури владної діяльності. Стратегії і тактики володарювання. Техніка владної діяльності. Технології владної діяльності. Влада як здатність приймати рішення. Процедура реалізації влади.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які шляхи досягнення влади існують ?
2. Які фактори впливають на шляхи досягнення влади ?
3. Визначте основні стратегії владної діяльності.
4. Охарактеризуйте основні тактики владної діяльності.
5. Визначте основні функції владної діяльності.
6. Охарактеризуйте основні техніки владної діяльності.

ТЕМА 15. Механізм та апарат держави як інституційне забезпечення здійснення владних повноважень.

Зміст теми: Ознаки механізму держави. Призначення механізму держави в системі здійснення владних повноважень. Апарат держави: поняття і структура. Принципи владної діяльності апарату держави. Поняття, особливості та види органів державної влади. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влад. Владні повноваження органів місцевого самоврядування: їх співвідношення з органами державної влади.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Які ознаки механізму держави?
2. Яке призначення механізму держави в системі здійснення владних повноважень ?
3. Охарактеризуйте принципи владної діяльності апарату держави.
4. Розкрийте поняття, особливості та види органів державної влади.

5. Надайте загальнотеоретичну характеристику органів законодавчої, виконавчої та судової влад.
6. Проаналізуйте співвідношення владних повноважень органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

ТЕМА 16. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства

Влада в контексті боротьби за незалежність. Політичні процеси та владні структури України як засоби забезпечення стабільності та ефективності управління в країні. Вплив громадянського суспільства на діяльність влади в Україні, захист прав та інтересів громадян і сприяння впровадженню реформ. Виявлення та розкриття корупції та інших правопорушень у владних структурах як засіб зміцнення правової держави та легітимності влади. Особливості здійснення влади під час воєнного стану.

Контрольні питання та завдання до теми:

1. Яке значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства ?
2. Яка роль влади в контексті боротьби за незалежність України ?
3. Який вплив політичних процесів та владних структур України на забезпечення стабільності та ефективності управління в країні ?
4. Який вплив громадянського суспільства на діяльність влади в Україні ?
5. Дослідіть значення виявлення та розкриття корупції та інших правопорушень у владних структурах для зміцнення правової держави та легітимності влади.
6. Проаналізуйте особливості здійснення влади під час воєнного стану.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР № 1

ВЛАДА ЯК ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТ НАУКИ

Завдання для самостійної роботи:

1. Показати взаємозв'язок між історичною, правовою та суспільно-політичною складовою дисципліни.
2. Скласти таблицю «Принципи кратології як науки».
3. Підготувати повідомлення про моделі влади за С.Фроловим.
4. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

(Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Предмет науки про владу - це сутність влади, її форми, види, методи, механізми, принципи, функції, структура, відносини з іншими соціальними інститутами. Об'єкт науки про владу - це влада як соціальне явище, а також політичні процеси та владні структури).

Рекомендована література: 1-7; 14; 15; 16.

Інформаційні ресурси: 4 – 11

СЕМІНАР № 2

СУТНІСТЬ ВЛАДИ В ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти таблицю «Підходи до розуміння влади (auctoritas, potestas, imperium, dominium, potentia і kratos)».
2. Підготувати повідомлення про владу за Н. Макіавеллі.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

(Сутність влади - це її природна основа, причина її існування. Політико-філософська думка - це сукупність ідей, концепцій, теорій, які досліджують природу влади, її роль і значення в суспільстві. Теологічна концепція влади - це концепція, яка розглядає владу як божественний дар, який дається людям від Бога. Натуральна концепція влади - це концепція, яка розглядає владу як природну властивість людини, яка виникає з її необхідності впорядкувати своє життя. Соціальна концепція влади - це концепція, яка розглядає владу як продукт соціальних відносин, який виникає з необхідності регулювання суспільних процесів).

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 19; 26.

Інформаційні ресурси: 4 – 11

СЕМІНАР № 3

КОНЦЕПЦІЯ РОЗУМІННЯ ВЛАДИ ЯК СИСТЕМНОЇ КАТЕГОРІЇ

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти схему «Ознаки гілок влади».
2. Підготувати повідомлення про поняття системності влади.

3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.
(Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Системний підхід - це метод дослідження, який розглядає будь-яке явище як систему, що складається з взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів. Влада як системна категорія - це розуміння влади як складного явища, яке має багато аспектів і проявів. Система - це сукупність елементів, які взаємопов'язані і взаємодіють між собою. Елемент системи - це складова частина системи, яка не може існувати поза системою. Взаємозв'язок - це зв'язок між елементами системи, який забезпечує їх взаємодію. Взаємодія - це процес взаємовпливу елементів системи).

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 19; 26; 29; 32.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 4

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ВЛАДИ У ХХ СТОЛІТТІ

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте погляди американської школи політології щодо поняття влади та владних відносин.
2. Нові ракурси осмислення феномена влади Чиказької школи політичних досліджень.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.
(Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Науковий підхід - це метод дослідження, який базується на використанні наукових методів і методів. ХХ століття - це століття, яке ознаменувалося бурхливим розвитком науки і техніки, а також змінами в політичній і соціальній сферах життя. Традиційні підходи до розуміння влади - це підходи, які сформувалися в донауковій епоху і продовжували розвиватися в ХХ столітті. Теорії влади - це наукові концепції, які досліджують природу влади, її роль і значення в суспільстві. Функції влади - це основні напрямки діяльності влади. Механізми влади - це способи реалізації влади. Суб'єкти влади - це особи або групи осіб, які здійснюють владу. Об'єкти влади - це особи або групи осіб, на які спрямована влада).

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 5

БІХЕВІОРИСТСЬКА І ПСИХОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ВЛАДИ

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте погляди Дж.Вотсона щодо поняття влади та особливостей її здійснення.
2. Назвіть основних дослідників течій біхевіоризму (класичний, цільовий та математичний).

3. Розкрийте особливості психологічного розуміння влади.
4. Поясніть основні підходи до розуміння влади у працях З.Фрейда та К.Юнга.

Рекомендована література: 1; 3; 7; 9; 12; 13; 17.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 6

РІЗНОВИДИ ВЛАДИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ПОГЛЯДАХ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИКІВ

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте погляди М. Олсона щодо поняття влади та особливостей її здійснення.
2. Назвіть основних дослідників структуралістського конструктивізму у розумінні влади.
3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.

(Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Політико-правові погляди - це сукупність ідей, концепцій, теорій, які досліджують природу влади, її роль і значення в суспільстві, а також правові основи її здійснення. Різновиди влади - це типи влади, які відрізняються за своїми ознаками, функціями, методами і механізмами реалізації. Політична влада - це влада, яка здійснюється в політичній сфері суспільства. Державна влада - це влада, яка здійснюється державою. Суспільна влада - це влада, яка здійснюється в суспільстві. Економічна влада - це влада, яка базується на володінні економічними ресурсами. Ідеологічна влада - це влада, яка базується на володінні ідеями і цінностями. Моральна влада - це влада, яка базується на володінні моральними принципами).

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18.

Інформаційні ресурси: 4 – 11.

СЕМІНАР № 7

МЕХАНІЗМ ТА АПАРАТ ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте співвідношення механізму держави та його апарату.
 2. Дайте характеристику сучасному стану законодавчої влади в Україні.
 3. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.
- (Механізм держави - це сукупність правових норм, організаційних форм і методів, за допомогою яких здійснюються владні повноваження держави. Апарат держави - це сукупність державних органів, які здійснюють владні повноваження держави. Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Держава - це політична організація суспільства, яка має монополію на легітимне насильство на певній території. Владні*

повноваження - це право держави на здійснення владно-розпорядчої діяльності. Інституціональне забезпечення - це сукупність правових, організаційних і фінансових засобів, які забезпечують функціонування державних органів).

Рекомендована література: 1-7; 9; 14; 15; 16; 18; 24.

Інформаційні ресурси: 1 – 3; 4 – 8.

СЕМІНАР № 8
МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРУКТУР І МЕХАНІЗМІВ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробіть пропозиції щодо вдосконалення структур і механізмів влади в Україні.
2. Термінологічне завдання. Опрацювати основні поняття з теми.
(Влада - це здатність і можливість однієї людини або групи людей впливати на поведінку інших людей з метою досягнення певних цілей. Держава - це політична організація суспільства, яка має монополію на легітимне насильство на певній території. Модернізація - це процес зміни суспільства, який спрямований на підвищення його ефективності та конкурентоспроможності. Структури влади - це сукупність органів державної влади та управління, які здійснюють владні повноваження. Механізми влади - це сукупність правових норм, організаційних форм і методів, за допомогою яких здійснюються владні повноваження. Реформа - це сукупність заходів, які спрямовані на зміну певної сфери суспільного життя. Політична реформа - це сукупність заходів, які спрямовані на зміну політичної системи. Децентралізація - це процес перерозподілу владних повноважень між центральними і місцевими органами влади. Дерегуляція - це процес зменшення кількості і складності державних регуляторних актів. Транспарентність - це відкритість і доступність інформації про діяльність органів влади. Ефективність - це здатність досягати поставлених цілей з мінімальними витратами ресурсів).

Рекомендована література: 1 – 3; 13; 15; 33; 34.

Інформаційні ресурси: 1 – 3; 4 – 8.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

(додатковий вид роботи,
виконується за бажання підвищити модульний бал)

Основними видами індивідуальної навчально-дослідної роботи при вивченні курсу «Історія держави і права» є:

- Реферат;
- Тематична презентація (створена за допомогою програми Microsoft PowerPoint).

Методичні вимоги до виконання кожного з видів індивідуальної самостійної роботи

РЕФЕРАТ

Реферат (від лат. *refero* – повідомляю) – стислий виклад в письмовому вигляді або у вигляді публічної доповіді змісту наукової праці, літератури з обраної теми.

Реферат, певною мірою, являє собою різновид науково-дослідної роботи і тому є важливою частиною вивчення курсу.

Підготовка реферату по одному з питань програми (на вибір студента) є самостійною домашньою письмовою роботою.

Реферат, як форма письмової роботи, повинен містити інформацію, ідеї і положення, що містяться в різних наукових працях, документах, а також особисті думки автора, що виникли при розкритті обраної теми. Студент в процесі роботи по можливості повинен дослідити різні точки зору на обрану проблему. Написання реферату передбачає самостійний підбір та аналіз літератури з даної наукової проблеми, розкриття теми в логічній послідовності.

Підготовка реферату сприяє виробленню вмій та навичок самостійного засвоєння знань, опрацювання наукової літератури, здатності формулювати думки.

Робота студента розпочинається з обрання теми майбутнього реферату серед запропонованих викладачем. Студент може запропонувати свою тему реферату, однак свій вибір обов'язково необхідно аргументувати. Тему реферату бажано обирати вже на перших заняттях, для того, щоб мати змогу підготуватися більш ретельно.

Реферат обов'язково повинен мати таку структуру:

- план (на окремому аркуші);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список літератури (згідно ДСТУ 3008: 2015)

Написання реферату слід розпочинати зі складання плану, складного або простого, на розсуд автора. Складанню плану передуює ознайомлення з літературою та джерелами. Збір матеріалу необхідно розпочинати з аналізу

наукових праць, в яких розглядається основний зміст проблеми, а потім залучаються додаткові джерела та наукові розробки.

У вступі реферату необхідно обґрунтувати актуальність теми, чітко сформулювати мету реферату.

Основна частина повинна містити декілька пунктів, в яких повністю розкривається обрана тема.

Реферат не повинен текстуально відтворювати зміст статей, книг та підручників, оскільки студент повинен викладати матеріал самостійно. Там, де на думку автора це доцільно (при використанні цифрового матеріалу, при наведенні протилежних точок зору, при необхідності підкріпити власні думки посиланням на авторитетне джерело) можна використовувати цитування, яке необхідно підтвердити посиланням на відповідне джерело. Робота обов'язково повинна закінчуватися висновками, в яких студент має узагальнити матеріал, висловити, по можливості, свою позицію. До роботи обов'язково додається список літератури (не менше п'яти джерел). Джерела повинні розміщуватися в алфавітному порядку і бути правильно оформленими. Вимоги до оформлення див. URL:

<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>

Реферат необхідно друкувати, або писати чітким розбірливим почерком. Обсяг реферату повинен становити 12 - 15 аркушів формату аркушів - А-4. Розмір шрифту – 14, верхнє та нижнє поле – 2 см, ліве поле – 2,5 см, праве поле – 1,5 см.

Реферат, в якому буде відсутній той чи інший структурний елемент, який буде містити помилки, або буде оформлений з порушенням вищезазначених вимог не буде зарахований і повернеться студенту на доопрацювання.

Критерієм оцінки реферату є такі його параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел та поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність та аргументованість викладу змісту реферату; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту реферату із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела. **Не зараховуються** реферати, які є плагіатом, або передруком текстів з підручника чи Інтернету.

Зразок оформлення титульного аркуша реферату

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПРАВА

Реферат на тему:

КРАТОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Перевірив:

к.політ.н., доц.
О.М.Лисенко

Виконав:

студент 6-го курсу ФГТ
групи ПФМ - 022
С.В. Тригубенко

Черкаси – 2023

ТЕМАТИЧНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Альтернативою письмового виконання індивідуального завдання є створення тематичної презентації.

Комп'ютерна презентація – це файл, в якому зібрано демонстраційні матеріали для публічного виступу. Подібно до того, як текстовий документ складається зі сторінок, файл презентації складається з послідовності кадрів, або слайдів.

Мультимедійна презентація, на відміну від звичайної електронної – це багатфункціональний наочний інструмент, який дає можливість в одній презентації розмістити великий об'єм графічної, текстової, фото та звукової інформації. Така презентація дозволяє повністю фокусувати увагу на вибраних важливих моментах, продемонструвати значний об'єм інформації та наочно викласти матеріал.

Одним з найпоширеніших програмних засобів для підготовки презентації є PowerPoint - класичний варіант мультимедійної презентації, що базується на демонстрації слайд-шоу. Цей програмний продукт забезпечує широкі можливості щодо координування роботи будь-якого додатка Microsoft, зведення даних воедино і подання їх для колективного перегляду у вигляді електронної презентації. За допомогою PowerPoint можна створювати презентації різних типів: на екрані, на слайдах (кольорових і чорно-білих), на папері.

При правильному підході до справи можна зробити презентацію на комп'ютері будь-якою з програм. Але незалежно від того, за допомогою якої з існуючих програм робиться презентація на комп'ютері, важливо пам'ятати **загальні правила її виконання**.

1. Матеріали в електронному вигляді для супроводу доповідей студентів представляються на електронних носіях у форматі електронних презентацій.

2. Структура матеріалів в електронному вигляді

Матеріали складаються з:

- титульного слайда;
- змісту презентації;
- інформаційних слайдів;
- списку джерел (до 5 основних);
- завершального слайда.

У титульному слайді вказуються:

- тема науково-дослідницької роботи;
- прізвище, ім'я і по батькові доповідача, факультет, група, навчальний заклад;
- прізвище, ім'я і по батькові наукового керівника, посада, місце роботи.

Інформаційні слайди містять таку інформацію:

- актуальність проблеми;
- науковий апарат;
- завдання дослідження;

- хід, зміст дослідження;
- результати дослідження;
- основні висновки.

Крім того, інформаційні слайди можуть містити діаграми і графіки, необхідні текстові, табличні й інші матеріали.

Завершальний слайд містить подяку за увагу і контактну інформацію (пошта, телефон) автора.

*** Більш детальна інформація: див. Рекомендації щодо змісту та оформлення мультимедійних презентацій. URL: <http://ccts.ho.ua/prepod/prezent.pdf>

6. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИСКУРС ВЛАДИ»

1. Об'єкт і предмет кратології як науки.
2. Методологічні основи науки про владу.
3. Міжпредметні зв'язки теорії влади як науки та навчальної дисципліни
4. Особливості здійснення влади в античних містах-республіках(Афіни та Спарта).
5. Погляди Ф.Аквінського та Августина Блаженного на здійснення влади володарями.
6. Влада як вольові відносини за Ф. Ніцше.
7. Критичні підходи до поділу влади запропонованого Ш. Монтеск'є.
8. Легітимність та легальність влади.
9. Поняття справедливості у реалізації владних повноважень.
10. Погляди Р. Даля на владу та її плюралістичність.
11. Рольова теорія влади. Т. Парсонс: влада як властивість системи.
12. Е. Гідденс: влада power та панування domination.
13. Математичний біхевіоризм Кларка Голла.
14. Психічні процеси в реалізації влади за біхевіористською концепцією.
15. Компенсація фізичної або духовної неповноцінності через реалізацію владних повноважень в психологічній концепції влади.
16. Владні відносини між індивідами та владні відносини між організаціями.
17. П. Морріс: влада групи та влада позиції.
18. Модель влади Кіпніса.
19. Модель влади Брейнса.
20. Структура та функції механізму держави.
21. Законодавчий процес та прийняття рішень в державі.
22. Роль виконавчої влади в державному управлінні.
23. Місце та роль парламенту в механізмі держави.
24. Механізми врегулювання конфліктів в системі державної влади.
25. Вплив інформаційних технологій на механізм держави.
26. Механізми взаємодії міжнародних організацій та держав.
28. Боротьба з корупцією як складник модернізації влади в Україні.
29. Роль громадського суспільства у процесі модернізації влади в Україні.
30. Прозорість та відкритість як основа модернізації влади в Україні.
31. Децентралізація та модернізація місцевого самоврядування.
32. Зовнішні виклики та модернізація зовнішньої політики України.
33. Співробітництво між гілками влади в контексті модернізації.
34. Вплив модернізації влади на соціальний розвиток та співпрацю з громадським сектором.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття і роль політики в сучасному суспільному житті та людських відносинах.
2. Політика та влада як суспільні явища, їхня роль в організації спільного життя. Співвідношення філософських категорій політики і влади.
3. Відносини політики та влади в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства.
4. Онтологічні засади поняття влади.
5. Влада як невід'ємний елемент будь-якого суспільно-політичного утворення.
6. Сутнісні характеристики влади в системі соціальних та політичних відносин.
7. Природа та особливості виникнення владних відносин.
8. Влада як регулятивний суспільний засіб соціальної організації.
9. Проблема визначення влади.
10. Основні теорії походження влади.
11. Поняття та сутність влади.
12. Реляційне трактування влади.
13. Теорії влади.
14. Влада як вираження суперечливої природи людини.
15. Кратологія як наука та загальна система знань про владу.
16. Стан науки про владу на пострадянському просторі.
17. Значення науки про владу для сучасного розвитку українського суспільства.
18. Поняття та класифікація принципів влади.
19. Характеристика основних принципів влади.
20. Місце влади в системі гуманітарних наук.
21. Політико-правові принципи організації і діяльності державної влади.
22. Принцип народовладдя, принцип розподілу, принцип соціальної відповідальності.
23. Основні механізми влади.
24. Види психологічної та соціальної форми влади.
25. Форми виявлення влади та їх рівні.
26. Поняття влади у філософській думці та історії політичних вчень.
27. Різноманітність підходів до розуміння влади: *auctoritas*, *potestas*, *imperium*, *dominium*, *potentia*, *kratos*.
28. Особливості здійснення влади в античній полісній демократії.
29. Погляди на владу в епоху Середньовіччя та Відродження.
30. Н. Макіавеллі: влада як мета політики та політичної діяльності.
31. Інтерпретація влади відповідно до теорії суспільного договору.
32. Влада як вольові відносини: Г. Гегель, Ф. Ніцше, К. Маркс.
33. Влада та владні відносини в працях М. Вебера.
34. Основні підходи до розуміння державно-владних повноважень як багатоманітної складної організаційно-правової системи.
35. Принципи розподілу державної влади Ш.Монтеск'є.

36. Концепція Гоббса, концептуальна схема влади Локка, теорія Руссо. «Вертикаль» та «горизонталь» державної влади.
37. Зміни у підходах до розуміння влади та політичних процесів.
38. Біхевіористська і психологічна концепція влади.
39. Концепція біхевіоризму Г. Лассуела.
40. Психологічні концепції влади Стенлі Мілграма, Філіпа Зімбардо, Джона Френча та Бертрана Рейвена.
41. Постмодерністський переворот у розумінні влади.
42. Комунікативна сутність влади та інтерсуб'єктивний характер владних відносин. Нейтралізація примусового компонента влади.
43. Ненасильницький характер владних відносин: спілкування та обмін інформацією.
44. Засади підкорення об'єкта суб'єкту у владних відносинах.
45. Сила як реалізація влади через умисний вплив.
46. Влада у формі сили: обмеження вибору об'єкта влади.
47. Сила як наслідок краху влади. Насилля.
48. Проблема межі між владою та насиллям.
49. Дисципліна та дисциплінарна влада.
50. Поняття держави та її ознаки.
51. Поняття державної влади.
52. Типи держави і відповідність влади.
53. Державна влада як різновид соціальної влади.
54. Державна влада як публічна влада.
55. Державна влада як політична влада.
56. Особливості легальності та легітимності державної влади.
57. Суверенність державної влади як базова ознака державності.
58. Принципи розподілу влади: система стримувань і противаг.
59. Індивідуальна влада як влада індивіда над іншими індивідами.
60. Групова влада. Колективна влада (Е. Голдмен).
61. Теорія соціального простору та політичного поля.
62. Різновиди неполітичної влади.
63. Авторитет як форма влади.
64. Недержавний формат влади: сімейна влада, особистісна влада.
65. Поняття ресурсів влади та їх використання.
66. Утилітарні, примусові, нормативні ресурси влади.
67. Економічні, соціальні, інформаційні ресурси влади.
68. Вектори розвитку ресурсного забезпечення влади.
69. Аспекти змісту і векторів модернізаційних перетворень влади в умовах глобалізаційних процесів.
70. Шляхи до влади та перебування при владі.
71. Сутність та специфіка владної діяльності.
72. Функції владної діяльності.
73. Техніка, технологія та процедури владної діяльності.
74. Стратегії і тактики володарювання.
75. Процедура реалізації влади.

76. Ознаки механізму держави.
77. Призначення механізму держави в системі здійснення владних повноважень.
78. Апарат держави: поняття і структура.
79. Принципи владної діяльності апарату держави.
80. Поняття, особливості та види органів державної влади.
81. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влад. Владні повноваження органів місцевого самоврядування: їх співвідношення з органами державної влади.
82. Влада в контексті боротьби за незалежність.
83. Політичні процеси та владні структури України як засоби забезпечення стабільності та ефективності управління в країні.
84. Вплив громадянського суспільства на діяльність влади в Україні, захист прав та інтересів громадян і сприяння впровадженню реформ.
85. Виявлення та розкриття корупції та інших правопорушень у владних структурах як засіб зміцнення правової держави та легітимності влади.
86. Особливості здійснення влади під час воєнного стану.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА, ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці: Навч. посібник / О. В. Талдикін. Дніпро. Дніпропр. держ. універ. внутр.справ, 2020. 164 с.
2. Кратологія: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східневроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 с.
3. Правова політологія. Академічний курс: підручник /авт. кол.; за ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.
4. Жаровська І. М. Теорія влади : навч. посіб. / І. М. Жаровська. Х. : Право, 2016. 240 с.
5. Політологія : підручник / за ред. проф. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 460 с.
6. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. / С. О. Шергін. К. : Центр учбової літератури, 2019. 255 с.
7. Дем'яненко Б.Л. Розвиток кратологічних знань в Україні / Дем'яненко Б.Л. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2011. 794 с

Допоміжна

8. Абуржейла, Самер Абд Ельмонеім Резек. Політичний компроміс як засіб подолання конфліктних і кризових ситуацій : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Абуржейла С. А. ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2017. 20 с.
9. Бирюкова Г. Психологічна природа владних відносин / Г. Бирюкова // Людина і політика. 1999. № 1. С. 25–31.
10. Вебер М. Свобода і примус у правових спільнотах // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. К., 1998. С. 83–87.
11. Воронов І.О. Людина і політика: у пошуках гуманістичної альтернативи: монографія / Ш.О. Воронов. К.: Генеза, 2004. 320 с.
12. Герасимчук І. О. Політична система України: особливості та перспективи розвитку. К.: Академвидав, 2019. 288 с.
13. Головченко В. О. Модернізація політичної системи України: теорія та практика. К.: КНЕУ, 2018. 272 с.
14. Дем'яненко Б. Л. Розвиток кратологічних знань в Україні : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.01 / Дем'яненко Б. Л. ; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Переяслав-Хмельницький, 2012. 34 с.
15. Дем'яненко Б. Л. Трансформація "обличчя" влади в сучасній зарубіжній кратології [Електронний ресурс] / Б. Л. Дем'яненко // Гілея : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО "Українська академія наук". Київ, 2013. № 72. С. 804-809.
16. Євтушенко О. Влада у категоріальному апараті сучасної політичної науки // Гілея : наук. вісник 2010. № 10, вип. 40. С. 344–351.

17. Зайдель М. І. Взаємодія влади та бізнесу в країнах незахідного політичного процесу // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології. 2013. № 1060. С. 150–155.
18. Зайдель М. І. Влада в епоху постполітики // Гілея : наук. вісн. К., 2012. Вип. 62. С. 641–645.
19. Зайдель М. І. Влада і власність : ретроспективний аналіз конструювання взаємин // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології. 2013. С. 75–80.
20. Зайдель М. І. Влада та бізнес у західному світі : трансформація взаємин на межі ХХ–ХХІ століть // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія : Питання політології. 2012. № 1031. С. 47–51.
21. Зимовець Р.В. Дискусія Фуко-Габермас: питання теорії влади / Р.В. Зимовець // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: зб. наук. праць; відп. ред. М.М. Бровко, О.Г. Шутов. – К., 2000. – С. 160–168.
22. Канетті Еліас. Маса і влада / Еліас Канетті. – К.: Вид. дім «Альтернативи», 2001 – 416 с.
23. Кравченко П. Легітимність влади та соціальна злагода в сучасній Україні / П. Кравченко // Філософські обрії. 2012. № 27. С. 47-59.
24. Малютін І. Природний феномен державної влади / І. Малютін // Віче. 2012. № 14. С. 27-31.
25. Новаченко Т. В. Концепт довіри як основа легітимності державної влади / Т. В. Новаченко // Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 10. С. 159-163.
26. Новаченко Т. В. Осмислення феномену влади в контексті засобів її застосування / Т. В. Новаченко // Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 11. С. 110-113.
27. Овчар І. Технології легітимізації влади: правові механізми та суспільні можливості / І. Овчар // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса ; голов. ред. Ю. А. Левенець ; редкол.: Т. А. Бевз [та ін.]. Київ, 2012. Вип. 6 (62) (листопад-грудень). С. 120-130.
28. Панкевич І. Інститут виборів та легітимізація влади / І. Панкевич // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : у 2 ч. : матеріали ХХІ звіт. наук.-практ. конф. (12-13 лют. 2015 р.) / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Юрид. ф-т ; [редкол.: А. М. Бойко та ін.]. Львів, 2015. Ч. 1. С. 170-172.
29. Парсонс В. Публічна політика : вступ до теорії й практики аналізу політики. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
30. Попович М. В. Влада і мораль / М. В. Попович // Вісник Національної академії наук України. 2015. № 5. С. 22-24.
31. Савчин М. Легітимізація публічної влади в умовах глобалізації: погляд з точки зору правового плюралізму та багаторівневого конституціоналізму / М. Савчин // Сучасні проблеми порівняльного правознавства : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України [та ін.]. Ужгород ; Київ, 2015. С. 78-81.

32. Сіренко В. Про розуміння державної влади як соціальної залежності / В. Сіренко // Право України. 2015. № 5. С. 11-16.
33. Шапаренко О. М. Модернізація політичної системи України: теорія, практика, перспективи. - К.: КНТ, 2016. 288 с.
34. Шевченко В. В. Модернізація політичної системи України: проблеми та перспективи. К.: Центр політичних досліджень та аналітики, 2017. 144 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua>
2. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання – <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника – <http://www.library.lviv.ua/>
6. Національна історична бібліотека України – <http://www.dibu.kiev.ua/>
7. Національна парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.org/>
8. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка – <http://korolenko.kharkov.com/>
9. Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка – <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
10. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка – <http://library.lnu.edu.ua/bibl/20>
11. Книжкова палата України імені Івана Федорова – <http://www.ukrbook.net/>
12. Національний інститут стратегічних досліджень – <https://niss.gov.ua/>
13. Аналітичний центр Разумкова – <https://razumkov.org.ua/>